

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

[Sefer Melakhim]

[Sefer Melakhim]

Shelomoh ben Yitshak

5565 [1804/1805]

1

[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9706](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9706)

דינאב . (ג) דוא פראפעטענשילעך
 צו בית אל גינגען נון צו אלישע הינוים ,
 אונד זאגטען צו איהם : ווייסט דוא
 וואהל , דאס דער עוויגע דיינען העררן
 הייטע פאן דיר ניממט ? איך ווייס עם
 אויך , אנטווארטעטע ער , זייד נוח
 שטיללע . (ד) אליהו זאגטע ווידער
 צו איהם : בלייבע דאך היר , דען דער
 עוויגע זענדעט מיך נאך יריחו ; אונד
 ער ערווידערטע אבערמאלס , זא
 וואהר דער עוויגע לעכט אונד דוא
 לעכסט , איך פערלאססע דייך ניכט !
 אלס זיא אין יריחו אנקאמען ,
 (ה) טראטען דיא דארטיגען פראפעטענע
 שילער צו אלישע , אונד זאגטען :
 ווייסט דוא וואהל , דאס דער עוויגע
 הייטע דיינען העררן פאן דיר ניממט ?
 אונד ער אנטווארטעטע : איך ווייס עם
 אויך , שווייגט נור שטיללע .
 (ו) אויך היר זאגטע אליהו צו איהם :
 ליבער ! בלייבע דאך דא , דען דער
 עוויגע זענדעט מיך נאך דעם ירחן ;
 אונד אלישע אנטווארטעטע ווידער : זא
 וואהר דער עוויגע לעכט אונד דוא
 לעכסט , איך פערלאססע דייך ניכט !
 זיא רייזטען נון צוזאמען פארט .
 (ז) פונפציג מאן פאן דען פראפעטענע
 שילערן גינגען , אונד שטעללטען זיך
 אין דער פערנע געגענאיבער . זיא
 ביידע אבער בליבען אם ירדן שטעהען .
 (ח) הירויף

אל : (ג) ויצאו בני הנביאים
 אשר בית אל אלישע ויאמרו
 אליו הידעת כי היום יהיה לקח
 את אדניך מעל ראשך ויאמר
 גם אני ידעתי החשו :
 (ד) ויאמר לו אליהו אל ישע שב
 נא פה כי יהיה שלחני יריחו
 ויאמר הייהוה וחי נפשך אם
 אעזבך ויבאו יריחו : (ה) ויגשו
 בני הנביאים אשר ביריחו אל
 אלישע ויאמרו אליו הידעת כי
 היום יהיה לקח את אדניך מעל
 ראשך ויאמר גם אני ידעתי
 החשו : (ו) ויאמר לו אליהו
 שב נא פה כי יהוה שלחני
 הירדנה ויאמר הייהוה וחי
 נפשך אם אעזבך וילכו שניהם :
 (ז) וחמישים איש מבני הנביאים
 הלכו ויעמדו מנגד מרחוק
 ושניהם עמדו על הירדן :
 (ח) ויקח

באור

רשי

ולחמכעו מלכת עמו . (ג) היום ה' לקח את
 אדניך מעל ראשך , הכה בארצוה שלח
 כלקח אלא מעל ראשו , וכן אמר איהו לאלישע
 בטרם חלקק מעמד , וזה יורה שלח לקחו
 אלהים נמוחלט אכל לקחו מעם אלישע .
 (דלכ"ג)

לדחו' מחמת עוה שלח יראה צהלקחו :
 (ג) את אדוניך ולא אדונינו מלמד
 שהיו שקולים כחליהו : (ח)
 ויגלוס

מרכים ב ב

הרגום אשכנזי ה

(ח) וַיִּקַּח אֵלֵיהֶם אֶת-אֲדָרְתָּו
 וַיַּגְלֵם וַיִּכֶּה אֶת-הַמִּים וַיַּחְצֵנו
 הַיָּרֵה וְהַנָּהָר וַיַּעֲבְרוּ שְׁנֵיהֶם
 בַּחֲרָבָה : (ט) וַיְהִי כַעֲבָרָם
 וְאֵלֵיהֶם אָמַר יְיָ-אֱלֹהֵי שָׁלָמָה
 אֲעֲשֶׂה לָּךְ בְּטָרָם אֶלְקָח מֵעַמְּךָ
 וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי שָׁע וַיְהִי-נָא פִי-שָׁמַיִם
 בְּרוֹחַךְ יְיָ : (י) וַיֹּאמֶר הַקִּשִׁית
 לְשֹׂאֹל אִם-תִּרְאֶה אֹתִי לָקַח
 מֵאִתְּךָ יְהִי-לָךְ כֵּן וְאִם-אֵין לֹא
 יִהְיֶה : (יא) וַיְהִי הַמָּה הַלְכִים
 הַלּוֹךְ וַדְּבַר וְהַיָּה רֶכֶב-אִישׁ
 וְסוּסֵי אִישׁ וַיִּפְרִידוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם
 וַיַּעַל אֵלֵיהֶם בַּסַּעֲרָה הַשָּׁמַיִם :
 (יב) וְאֱלֹהֵי שָׁע רָאָה וְהוּא מְצַעֵק
 אָבִי אָבִי רֶכֶב יִשְׂרָאֵל וּפְרָשָׁיו וְלֹא
 רָאָהוּ עוֹד וַיַּחֲזֹק בְּבִגְדָיו וַיִּקְרַעֵם
 לְשָׁנַיִם קָרְעִים : (יג) וַיִּרֶם אֶת-
 אֲדָרְתָּה אֵלֵיהֶם אֲשֶׁר נִפְלָה מֵעַלְיוֹ
 וַיִּשֶׁב

(ח) הירויף נאהם איהו זיינען מאנטעל ,
 וויקקעלטע איהו צוואמען , אונד שלוג
 דאמיט אינס וואסער ; דוועס טהיילטע
 זיך אויף ביידע זייטען , אונד זיא גינגען
 טראקנען פֿוסעם הינדורף .
 (ט) אונדעם זיא הינאיבער גינגען ,
 זאנטע אליהו צו אלישע , פֿערל־אנגע
 וואס איך פֿיר דוך טהון זאלל , עה'
 איך פֿאן דיר גענאָממען ווערדע . אלישע
 זאנטע , איך ווינשע , דיינען גייסט
 צווייאפֿאָד צו ערהאלטען .
 (י) דאז הייסט פֿיל פֿערלאַנגט , ערש
 ווידערטע אליהו , קאָננסט דו־א צו
 זעהען , וויא איך פֿאן דיר גענאָממען
 ווערדע , זא ווירד דיין וואונש ערש
 פֿיללט , וואַ ניכט , זא ווירד עם ניכט
 זיין . (יא) אַלס זיא נון זא מיט זיינע
 אַנדער גינגען אונד זיך אונטערהילטען ,
 זיה ! דאָ קאַם אײן פֿייריגער וואַגען
 מיט פֿייריגען פֿפֿערדען , אונד טרעננטע
 זיא פֿאן אוננאָנדער , אונד אליהו פֿוהר
 אים שטורם גען היממעל .
 (יב) אלישע זאה עם , אונד שריא :
 מיין פֿאַטער ! מיין פֿאַטער ! ישראל'ס
 וואַגען אונד רייטערייא ! אונד אַלס ער
 איהן אויס דעם געוויכט פֿערלאַהר , דאָ
 ערגרײַף ער זיינע קליידער , אונד צער־
 ריס זיא אין צווייא שטיקע .
 (יג) ער האָב נון דען מאַנטעל אויף ,
 וועלכען אליהו פֿאללען לים , קעהרטע אום

ר ש י

ויגלוס . כרכה כדי שתהא נוחה להכות זה : ויגלוס . לא כריכה מונש חלח קולט
 (ס"א לוקט) שקורין פייגד"ו זלע"ז . (Piegato ל"א פרעגא"טו . בעצחגן .
 געפאלטט) : (י) הקשית לשחול . חי אפשר לתת לך יותר מזה שיש לי בידי :
 חס תראה חותי לוקח מאתך . אז אוכל לעשות לך יותר ויותר : יהי לך כן . ואם
 אין לא יהיה שאין סיכולת בידי : (יב) חזי חזי רכבי ישראל . רבי רבי דטב להון
 לישראל זללותיה מרתיכין
 ופרשין

אום , אונד בליב אַם אופער דעם ירדן'ס
שטעהען . (יד) נון נאָהם ער דען
מאנטעל , דען אליהו פֿאַללען ליס ,
שלוג דאַמיט אינס וואַססער , אונד
שפראַך , וואַ איזט ער ? — עוויגער ,
אליהו'ס גאַטט ! אַבער אויך , אלס
ער אינס וואַססער שלוג , צערטהיילטע
עס זיך אויף ביידע זייטען , אונד
אלישע גינג הינדורך .

(טו) אלס איהן דיין געגענאיבער
שטעהענדיגען פראַפֿעטענשילער פֿאַן
יריחו זאָהען , שפראַכען זיא , דער גייסט
אליהו'ס רוהט אויף אלישע . גינגען
איהם ענטגעגען , אונד וואַרפֿען זיך פֿאַר
איהם צור ערדע נידער .

(טז) אויך זאָגטען זיא צו איהם :
אונטער דינען קנעכטען זינד פֿתֿפֿציג
הערצהאָפֿטע מעננער , לאַס' זיא דאָך
הינגיזעהען אונד דינען העררן אויפֿווכען ,
פֿיללייכט נאָהם איהן דער שטורם דעם
עוויגען , אונד וואַרף איהן אויף איינען
דער בערגע , אָדער אין איינעם דער
טהעלער ! ער אַבער זאָגטע : שיקט
ניכט

באור

(רלכ"ג) . (טז) ויאמרו אליו וכו' ,
זה לא הם אמרו לו כי היום ה' לוקח אדוניך
מעל ראשך ? אלא חשבו שאל נשאו רוח ה'
והפרידו מבני אדם , כמו שראו שפרד מבני
אדם ארבעים יום וארבעים לילה . ואלו
פעמים רבות היה לו זה שהיה נפרד מבני
אדם ולא היו מוצאים אותו , שהרי עובדיה
אמר לו ורוח ה' ישאך על אשר לא אדע (מלכים
א"י י"ב"ג) . (מדברי רד"ק) . רוח ה' ,
כמו שלהבת יה (שיר ח') , הררש (תהלות
ל'ו) , חרות אלהים (שמואל א' י"ד)
ודומיקס . באחד ההרים וגו' , רנה לומר
להתקבא עס , כי היה רגיל אליהו בכך , כמו
שאמר עובדיה ורוח ה' ישאך על אשר לא אדע

(רלכ"ג)

וישב ויעמוד על שפת הירדן ;
(יד) ויקח את אדרת אליהו
אשר נפלה מעליו ויכה את
המים ויאמר איה יהוה אלהי
אליהו אף הוא ויכה את המים
ויחצו הנה והנה ויעבר אלישע :

(טו) ויראהו בני הנביאים אשר
ביריחו מנגד ויאמרו נחה רוח
אליהו על אישע ויבאו לקראתו
וישתחו לו ארצה : (טז) ויאמרו
אליו הנה נא ישראל עבדיך
חמשים אנשים בני חיל ילכו
נא ויבקשו את אדניך פן נשאו
רוח יהוה וישלכוהו באחד
ההרים או באחת הגיאות ויאמר
לא

רשי

ופרשין : (יד) חיה ה' חלסי חליו .
שהובטחתי שתשרה ציפי שנים צרותו
חלי : אף הוא ויכה את המים . אף הוא
צפרקי רבי חליעזר בנו של ר"י הגלילי
גדולה חניית חלישע כפלים כשל חליו
שבתחלה זכות שניהם ועכשיו זכותו
יחידי : (טז) פן נשאו רוח ה' . אפשר
חמש אמרו לו הידעת כי היום ה' לוקח
את אדוניך ועכשיו געלם מהם היכן
הוא מלמד מיום שנגמ חליו הלכה
ונסתלקה רוח הקדש מן הנביאים ושזב
לא היתה רוח הקדש מרובה בישראל :

(יז) עד

מלכים ב ב

הרגום אשכנזי ו

לֹא־תִשְׁלַחוּ : (יז) וַיִּפְצְרוּ־בּוֹ
עַד־בֹּשׁ וַיֹּאמֶר שְׁלַחוּ וַיִּשְׁלַחוּ
חֲמִשִּׁים אִישׁ וַיִּבְקְשׂוּ שְׁלִישֵׁי
יָמִים וְלֹא מָצְאוּהוּ : (יח) וַיֵּשְׁבוּ
אֵלָיו וְהוּא יָשָׁב בִּירִיחוֹ וַיֹּאמֶר
אֲלֵהֶם הֲלוֹא־אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם לֹא־
תֵּלְכוּ : (יט) וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי הָעִיר
לֹא־אִישֵׁע הִנֵּה נָא־מוֹשֵׁב הָעִיר
טוֹב כַּאֲשֶׁר אָדְנִי רָאָה וְהַמַּיִם
רְעִים וְהָאָרֶץ מְשֻׁבָּרֶת :
(כ) וַיֹּאמֶר קָחוּ לִי צִלְחֹת

חֲדָשָׁה

רש"י

(יז) עד בוש. גתנייש מהם שלא יחמרו
חינו רוצה להקביל פני רבו לפי שנטל
גדולתו חינו רוצה שישוב כל זה ראיתי
בתוספתא דסוטה : (יט) והמים
רעים. ומתנות המים הארץ משכלת
את יושביה לקדרם אם בן מהו ומושב
העיר טוב מבאן אמרו חן מקום על
יושביו

נִכְט הָיָן . (יז) זֵיא דְרֵאָנְנֵעֵן זַעְהָר
לֵאָנְנֵע אִין אִיהוֹן , בִּיס עַר זֵאָגְטֵע , זֵאָ
שִׁיקֵעַט ! דֵּאָן זֵאָנְדֵרְטֵעֵן זֵי־א פֿוֹנֶפֶצִיג
מֵעֲנַנְעֵר אֹוִים , דִּיע זֵוכְטֵעֵן דֵרִיִּיא טֵאָגֵע
הַעֵרוֹם , אֹונְד פֿאָנְדֵרֵעֵן אִיהוֹן נִיכְט .
(יח) אַלֶס זֵיא צוֹרִיק קֵאָמֵעֵן , וּוְאָר
אִלישֵׁע נֵאָךְ צו יִרִיחוֹ , אֹונְד זֵאָגְטֵע צו
אִיהֵנֵעֵן : אִיד זֵאָגְט' עֵס אִיִּיד יֵאָגְלִיִּיד ,
גַעְהֵעַט נִיכְט הָיָן . (יט) דִּיא אִיִּינֵג
וּוְאָהֵנֵעֵר דֵעֵר שְׁטֵאָדֵט קֵלֵאָגְטֵעֵן דֵעֵם
אִלישֵׁע : דִּיא לֵאָגֵע אֹונְדֵעֵר שְׁטֵאָדֵט
אִיזֵט צוּוְאָר גוֹט , וּוִיֵיא דֵעֵר דֵעֵר
זַעֲלֵבֶסֶט זֵיהֵט , אָבֵעֵר דֵּאָן וּוְאָסֶעֵר
אִיזֵט אֹונְגֵעֵזוּנְד , אֹונְד פֵֿעֵר אֹורֵזֵאָכְט
אֹונְצִיִּיטִיגֵעֵן גֵעֵבֹורֵטֵעֵן אִים לֵאָנְדֵע .
(כ) אִלישֵׁע זֵאָגְטֵע , דֵּאָרְהֵלֵעַט
אִיִּינֵע נִיִּיע שֵׁאָאֵלֵע , אֹונְד טֵהוּט זֵאָלֵק
הַיִּנִּיָן

באור

(רלב"ג) . (יז) עד בוש , עד אשר בושש
הרגום מלומר להם שישלחו . ותרגום עד סגיא
(רד"ק) . ורש"י ורלב"ג פירשו מענין בושש ,
שהרגו כל כך דברים , עד שהיה לו בושש
מלמלוק על דבריהם . והפירוש הרחשון
יותר נכון לענין המקרא , ועל פיו מתורגם
אשכנזית . ויאמר שלחו , אמר להם שלחו
מכד המוסר להכניסם לעשות רכוש , אך
דבריו היו באופן , שכשאמר שלחו היה ראוי
שיובן ממנו שלא ישלחו מכד דבורו , כי פעמי'
יש הן שהוא בלאו , ולזה אמר הלא אמרתי אליכם אל תלכו , כי ידע אלישע , שלא יראה אדם
את אליהו בזה העת . (מדברי רלב"ג) . (יח) והוא יושב ביריחו , הוא המתין להם ביריחו ,
עד שצו אסור . (יט) אנשי העיר , יריחו . הנה נא מושב העיר טוב וגו' , עד עתה
לא ראינו , כי יריחו היו בה מים רעים , ולא שהיתה העיר משכלת , שאם כן לא היו חומדים
אותה , ולא היו עוברים על הפרס לבנות אותה , ואלהיו גם כן היאך לא רפא אותה , ואם
היתה משכלת מכמה שנים שיצבו בה , היו מניחי אותה ולא היו יושבין בה , אלא נרא' שמקורו
היה זה הרע למים , ומפני רוע המים היתה גם כן הארץ משכלת , שהיו האנשים שותים המים
והיו מתים ברוב . ובדרש אמר : יריחו היתה משכלת ומקולקלת על שם שאררה יהושע ,
ובא אליהו והוסיף לקללה על ידי מעשה של קיאל , כשמתו בניו והלכו שניהם הוא ואחאב
ובקרוהו , וכל הענין נזכר למעלה (מלכים א' ט"ז) . ובדברי רז"ל מושב העיר טוב והמים רעים
והארץ משכלת מאי עינותיה ? אמר רבי יוחנן חן מקום על יושביו . (רד"ק) . והארץ
משכלת , מפני רוע המים מפילות נשי יושבי הארץ הזאת את ילדיהן בלא עת . (כ) צלחיה ,
תרגום נכונת כלקית (שמות

ט"ז

ט"ז

הונין ; זיא בראכטען איהם דזעס ,
 (כא) אונד ערן גינג היננים צור קוועללע
 דעם וואססערס , ווארף ואלץ היניין ,
 אונד שפראך : דער עוויגע שפריכט ,
 איד היילע דזעס וואססער , פאן נון
 אן ואללען וועדער טאדעספעללע , נאך
 אונצייטיגע געבורטען דאפאן ענט-
 שטעהען ! (כב) דאן וואססער אוזט
 נון געהיילט , בים אויף דיזען טאג ,
 וויא אלישע שפראך .
 (כג) פאן דא רייזטע ער נאך בית אל
 הינויף , אונד אלס ער אויף דעם וועג
 וואר , קאמען קליינע קנאכען אויס דער
 שטאדט , נעקטען איהן , אונד ריפען
 איהם נאך : קאממ'הערויף , קאהל-
 קאפף ! קאממ'הערויף , קאהלקאפף !
 (כד) ער וואנדטע זיך אום , וואר
 זיא , אונד פלוצטע איהניין אים נאמען
 דעם עוויגען ; דא קאמען צווייא בערען
 אויס דעם וואלדע , אונד צערריסען
 פאן איהנען צווייא אונד פירציג קינדער .
 (כה) פאן היר גינג ער נאך דעם בערג
 ברמל , אונד פאן דא צוריק נאך
 שמרון .

ג (א) יהורם

באור

ט"ז ל"ג) . (כא) אל מוצא המים , אל
 מקור המים , המקום שהיו המים יוצאים
 ממנו . (הד"ק) . ומשכלח , לא תשכל אשה
 עוד את ילדי' בעיר הזאת . (כג) מן העיר ,
 יריחו . ונערים קטנים , כיש גדולים ווקראו
 נערים , ואמר כי אלה הנערים היו קטנים .
 (מדברי רד"ק) . ויתקלסו בגונו , לענו בו
 ונזיקו בדבריהם , שהיו אומרים לו צעלותו
 צדך עלה קרחת עלה קרס , וקרס היה אשע .
 (מהכ"ל) . (כד) ותצאנה שתיים דבנים
 מן היער , העיר יריחו היתה חרבה שנים
 רבות מפני חרס של יהושע בן נון , ולכן היו
 מימים

חדשה ושימו שם מלח ויקחו
 אליו : (כא) ויצא א' מוצא המים
 וישלך שם מלח ויאמר כה
 אמר יהוה רפאתי למים האלה
 לא יריחו משם עוד מות
 ומשכלת : (כב) וירפו המים
 עד היום הזה כדבר אישע אשר
 דבר : (כג) ויעל משם ביה
 אל והוא עלה בדרך ונערים
 קטנים יצאו מן היער ויתקלסו
 בו ויאמרו לו עלה קרחת עלה
 קרחת : (כד) ויפן אחריו ויראם
 ויקללם בישם יהוה ותצאנה
 שתיים דבנים מן היער ויתבקענה
 מזם ארבעים ושני ילדים :
 (כה) וילך משם א' הר הפרמל
 ומשם שב שמרון :

(א) ויהורם רש"י

יושציו : (כא) אל מוצא המים . שהיו
 נוצעים משם : וישלך שם מלח . והלא
 מלח דבר המקלקל את המים הוא אלא
 גם בתוך גס : (כג) ונערים קטנים .
 המנוערים מן המזות : עלה קרחת . עלה
 מכאן שהקרחת עלינו את המקום שעד
 עכשו היינו משתכרין להביא מים
 מתוקים מרחוק ומתפרנסים בכך
 ומשמתיקו חרבה פרנסתנו כך מפוח'
 צסוטה : (כד) ויראם . ראה שאין
 צהס

ג
 שש
 יהו
 שש
 יהו
 אה
 אה
 ג
 של
 חל
 גי
 שני
 קד
 איע
 ירדן
 (ב)
 א
 ב
 ת"ו
 מרקו
 איעור
 הוא
 כס
 צסיר
 ויתקל